

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО

УДК 340.115+347.121.2

С. О. Сліпченко

кандидат юридичних наук, доцент
Харківський національний університет внутрішніх справ,
кафедра охорони інтелектуальної власності, цивільного права та процесу
пр. 50-річчя СРСР, 27, Харків, 61000, Україна

ПОСТАНОВКА НАУКОВОЇ ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВОВІДНОСИН

У статті аналізуються питання методології дослідження кваліфікації особистих немайнових правовідносин.

Ключові слова: особисті немайнові права, об'єкти цивільних прав, нематеріальні блага, методологія дослідження, метод альтернатив.

Сучасний розвиток правової культури в Україні потребує постійної ревізії системи юридичних понять, класифікацій правовідносин та їх змісту. По-перше, це пов'язано з тим, що в ролі об'єктів сьогодні циркулює широке коло різного роду благ. Як наслідок, виникають раніше невідомі групи відносин, або ж вже відомі відносини отримують незвичайний розвиток у нових умовах. По-друге, така необхідність продиктована постійним зростанням рівня правової науки, що формується на базі найновітніших досягнень світової спільноти, та необхідністю її залучення до правотворчого і правозастосовного процесів [11, с. 551]. З'являються нові уявлення щодо правових явищ, які ще в недавньому минулому розглядалися як такі, що не відповідають букві та духу офіційної ідеології права, доктрині.

Враховуючи те, що сучасному суспільству притаманні особлива повага до прав та свобод людини, їх реального забезпечення та гарантування, розроблення ефективних механізмів здійснення та захисту, то одним із понять, що потребує постійної уваги дослідників, є права на особисті немайнові блага. І дійсно, якщо звернутися до теорії цивільного права, то можна відзначити, що та кількість наукових досліджень, які були проведені в Україні та за її межами, достатньо повно усуває прогалини в знаннях про особисті немайнові правовідносини, які існували у минулому. Разом з тим, практично в кожній новій науковій статті, дисертації, монографії не тільки вирішується певне завдання, проблема, усувається існуюча недостатність знань, але нерідко ставляться перед теорією цивільного права нові завдання, які потребують свого вирішення або шляхом пошуку нових

знань, або уточненням чи відкиданням вже існуючих уявлень. У свою чергу, поява взаємопов'язаних, але невирішених завдань (системи завдань), як правило, вказує на зародження наукової проблеми, що вимагає пильної уваги з боку науковців та свого вирішення. Визначенню однієї з них і буде присвячена дана стаття. А саме: аналіз сучасних наукових досліджень вказує, що одним із завдань, яке потребує негайного вирішення, є уточнення місця правовідносин, що виникають із приводу нематеріальних благ, у системі цивільних правовідносин. Зокрема, вказане стосується тих із них, юридичні норми щодо яких розміщені у главі 22 Книги другої ЦК України. При цьому наголосимо, що мета даної статті — лише постановка проблеми, а не її вирішення.

Так, незважаючи на те, що правовідносини з приводу нематеріальних благ традиційно вважаються абсолютними [31, с. 94; 3, с. 82; 8, с. 28–29; 15, с. 28], вже у 1995–1997 роках В. А. Дозорцев [9, с. 65], а у подальшому і О. С. Анікін [1, с. 26–27], поставили категоричність такого твердження під сумнів. Вони дійшли висновку, що не всі особисті немайнові відносини є абсолютними. Серед них зустрічаються й квазіабсолютні.

Очевидно, що такий висновок потребує не тільки ревізії всіх особистих немайнових правовідносин на предмет їх абсолютності чи квазіабсолютності, а й встановлення співвідношення між такими поняттями, як особисті немайнові, абсолютні та квазіабсолютні правовідносини. Адже, якщо виходити з того, що особисті немайнові правовідносини поділяються на два види — абсолютні та квазіабсолютні, то немайнові правовідносини є поняттям вищого рівня, абсолютні та квазіабсолютні правовідносини — поняттями нижчого рівня. Таке співвідношення може докорінно змінити не тільки наше бачення місця особистих немайнових правовідносин у системі правовідносин цивільних, а й розуміння змісту кожного з елементів.

Навіть якщо розглядати лише ту частину правовідносин, яка належить до групи абсолютних, або стати на класичну позицію та виходити з того, що особисті немайнові правовідносини є тільки абсолютними, то постає нове завдання — це визначення їх місця в системі абсолютних правовідносин.

Погляди дослідників із цього приводу можна поділити на дві групи. Першу утворюють ті, прихильники яких вважають, що особисті немайнові правовідносини являють собою, поряд із речовими та виключними, самостійну гілку абсолютних прав [5, с. 101; 33, с. 7; 20]. Їм протистоїть друга група поглядів, прихильники яких виходять з того, що особисті немайнові правовідносини, поряд із правовідносинами щодо результатів інтелектуальної, творчої діяльності, входять до групи виключних правовідносин [9, с. 23, 41; 13; 7, с. 106], тобто є різновидом останніх.

Подібна невизначеність є не досить прийнятною, адже на відміну від інших питань, пов'язаних із правовідносинами, класифікація останніх має не тільки теоретичне, а й практичне значення. Правильна кваліфікація певного виду правовідносин дозволяє поширити на них ознаки правовідносин відповідного роду, глибше зрозуміти їх сутність та застосовувати до них адекватні правові конструкції, встановлювати належне місце

для відповідних норм, підвести їх під певні цивільно-правові інститути тощо. Висловлені ж твердження стосовно співвідношення понять «абсолютні права», «особисті немайнові права», «виключні права» не завжди можуть бути належно сприйняті, оскільки далеко не всі дослідники точно вказують, чим відрізняється кожне з них, а в чому їх схожість. Таке становище заважає побудові чіткої, несуперечливої системи цивільних правовідносин.

Відомо, що для визначення місця будь-якого правового явища в тій чи іншій системі, необхідно чітко уявляти про яке саме явище буде йти мова. І тільки після цього виникає можливість проведення аналізу, кваліфікації предмета дослідження відповідно до роду та виду. Разом з тим, застосування наведених методів з'ясування поняття особистих немайнових правовідносин стає неможливим через суперечності підходів до місця їх у системі цивільних правовідносин.

Так, якщо погодитись із твердженням О. С. Анікіна, що особисті немайнові права можуть бути абсолютними й квазіабсолютними [1, с. 26–27], то останні два є видовими поняттями, а особисті немайнові — родовим. Така класифікація створює необхідність підведення абсолютних правовідносин під особисті немайнові (під родове поняття) та з'ясування видових відмінностей абсолютних прав у порівнянні з квазіабсолютними. Якщо ж виходити з того, що особисті немайнові правовідносини є самостійними абсолютними [5, с. 101; 33, с. 7; 20], то тоді вже поняття абсолютного права є родовим, а особисті немайнові права, поряд із речовими та виключними, — видовими. У цьому випадку головна частина змісту поняття особистих немайнових прав повинна виводитись шляхом підведення останнього під найближче йому родове поняття, тобто під поняття абсолютних прав. Зважаючи ж на те, що в юридичній літературі також висловлюється думка, що особисті немайнові права — це права виключні [34, с. 138; 9, с. 23, 41; 13; 7, с. 106], то логічно дійти висновку, що особисті немайнові, разом з правами інтелектуальної власності, являють собою два самостійні види виключних прав. Останні ж, разом з речовими, утворюють права абсолютні. Такий підхід дає можливість поширення ознак виключного права, як абсолютного, на особисті немайнові права та створює необхідність пошуку видових відмінностей із правом інтелектуальної власності.

Таким чином, невизначеність місця особистих немайнових прав у системі цивільних правовідносин призводить до нескінченних спорів щодо їх поняття, природи, змісту, способів здійснення та захисту прав, вибору правового механізму регулювання таких відносин тощо. У свою чергу, невизначеність поняття призводить до виникнення спорів щодо їх місця в цивільному праві, в системі цивільних правовідносин, ускладнює можливість підведення під найближчий рід та виокремлення видових відмінностей. У такій ситуації спроба визначення поняття через його місце в тій чи іншій системі, а місця — через співвідношення понять як елементів системи, неминуче призведе до створення хибного кола, коли дослідження створюватиме лише ілюзію пізнання, а насправді думка потрапить у пастку нескінченного коловороту.

Якщо виходити із пануючих в Україні поглядів, що виключні правовідносини вбирають у себе майнові та немайнові права, а особисті немайнові правовідносини не мають і не можуть мати економічного змісту [23, с. 7], тобто права на особисті немайнові блага не носять майнового характеру, то, через застосування такого закону логічного мислення, як виключення, може скластися враження, що відповідь очевидна. Адже відсутність у особистих немайнових правовідносинах парних прав, де однією із складових постають права майнові, вказує на те, що це не виключні, а інші абсолютні правовідносини. Іще простіше дійти такого висновку, якщо виходити з позиції російського законодавця, яка була підтримана і деякими українськими дослідниками. Вони виходять з того, що виключними є лише майнові права на нематеріальні блага, створені в результаті інтелектуальної, творчої діяльності. Тому особисті немайнові правовідносини не можуть бути виключними правовідносинами, оскільки не мають економічного змісту, не носять майнового характеру.

Разом з тим, дослідження емпіричного матеріалу дозволяє поставити під сумнів категоричність такого висновку. Наприклад, зображення Тіни Тьорнер, принцеси Діани, Клаудії Шиффер, Анни Курнікової, братів Кличко, Алли Пугачової давно розглядаються як об'єкти, в т. ч. майнових правовідносин. Використання імені та зображення Мерилін Монро принесло її спадкоємцям не менший статок ніж акторка здобула за життя. Надання права на використання імен Пеле, Буре, Пугачова, Жириновський, Калашников приносять величезні прибутки не лише їх носіям, а й особам, які мають права на їх використання. Сьогодні існують навіть цілі компанії, які спеціалізуються на управлінні майновими правами на деякі особисті немайнові блага. Зокрема, всесвітньо відома ліцензійна компанія СКХ за п'ятдесят мільйонів доларів набула права на використання зображення та імені легендарного боксера Мохаммеда Алі. При цьому, як повідомляють ЗМІ, вона вже отримала в управління права на використання імені суперника Мохаммеда Алі по рингу — Джорджа Формана [19], відомого співака Елвіса Преслі [17] і т. д. Усе частіше стають об'єктами майнових правовідносин такі нематеріальні об'єкти, як відомості про особисте життя, що містяться в особистих паперах (наприклад, особисті листи принцеси Діани (9 листів) були оцінені на аукціоні в 22 тис. фунтів стерлінгів, а особисті листи Марії Каллас, адресовані Арістотелю Онасісу, — у 20 тис. доларів і т. д.), інформація, голос тощо.

Розпочинають реагувати на такі зміни в суспільстві і суди Європи. Наприклад, рішенням Європейського Суду у справі Ван Марле проти Нідерландів було визнано, що право на ділову репутацію може бути майновим [24, с. 100, 231–232]. Федеральний Верховний суд Німеччини у справі Марлен Дітріх також визнав права на використання імені та зображення фізичної особи майновими [37]; у справі Ганса Фухсбергера майновим було визнано право на використання зображення [38]. Аналогічну справу Федерального Верховного суду Німеччини описує й Х. Й. Шрамм [35, с. 107–108]. Подібний досвід напрацьовано і в Польщі [36].

Такий феномен не міг не привернути до себе увагу вчених-цивілістів [10, с. 9; 25, с. 11; 12, с. 38–45; 18, с. 6; 26, с. 213; 27, с. 14–17; 28, с. 180–

184; 29, с. 163]. Разом з тим, у теорії права майнова складова особистих немайнових правовідносин здебільшого залишається маловивченою. Це пов'язано з тим, що в сучасній юридичній науці зазвичай мало приділялось уваги дослідженню властивостей об'єктів, права на які забезпечують соціальне буття учасників цивільних правовідносин, їх оборотоздатності. Вчені лише частково торкалися характеристики нематеріальних благ, а тому практично не могли виявити їх здатність розглядатись як товар, як об'єкти цивільного обігу, як об'єкти майнових відносин. Ситуація ускладнюється ще й тим, що більшість дослідників використовували практично одні й ті ж методи наукового пізнання [3, с. 2–3; 6, с. 4; 10, с. 3–4; 14, с. 3; 16, с. 3–4; 18, с. 4; 21, с. 3; 22, с. 3–4; 30, с. 2–3; 32, с. 2–3; 25, с. 3–4], що привело більшість із них до подібних чи однотипних висновків. Це, у свою чергу, сформувало в теорії права єдине уявлення щодо природи, характеристики тих чи інших відносин, що виникають із приводу нематеріальних благ, та почало розглядатись як абсолютна істина (догма). Тому практично всі спроби переосмислення існуючих підходів щодо особистих немайнових прав, їх об'єктів, змісту, місця особистих немайнових правовідносин у системі правовідносин цивільних і т. д. закінчуються або висновками в межах існуючої доктрини, тобто безперервним потоком підтверджень існуючих підходів (лише інколи — констатацією невідповідності таких висновків сфері «належного») [22, с. 4; 10, с. 9; 25, с. 11; 18, с. 6], або розбиваються об догму («абсолютну істину») та відкидаються.

Вважаємо, що подібна невідповідність сфери суцього (відносин, що фактично складаються у суспільстві, та тенденцій, що формує судова практика) сфері належного (об'єктивному праву) здебільшого виникає на базі теоретичних уявлень, вироблених на початку минулого століття. Наявність такої невідповідності вказує на необхідність її усунення.

Таким чином, сьогодні, в результаті появи нових досліджень, постає завдання визначення чи уточнення місця особистих немайнових правовідносин у системі правовідносин цивільних. Для досягнення такої мети необхідно вирішити низку проміжних завдань. Це:

1. Пошук нових методів дослідження об'єктів особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття учасників цивільних відносин. Вирішення цього завдання створить можливість виявити нові ознаки об'єктів особистих немайнових прав, що обумовлюють дійсну природу та зміст суб'єктивних прав на них.

2. Використовуючи дедуктивний спосіб дослідження, на підставі встановлених властивостей нематеріальних благ та загальних умов оборотоздатності об'єктів цивільного права, встановити наявність або відсутність ознак оборотоздатності чи необоротоздатності об'єктів особистих немайнових прав. У свою чергу, на підставі синтезу, тобто об'єднання пов'язаних один з одним елементів характеристики цих благ в єдине ціле, необхідно описати їх властивості, дати їх загальну характеристику.

3. Оскільки властивості (ознаки) об'єктів, як справедливо відзначає В. А. Белов, зумовлюють коло об'єктивно можливих і належних дій в межах суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, тобто їх властивості

зумовлюють зміст суб'єктивних прав та обов'язків [2, с. 67], їх природу, на підставі встановлених ознак об'єктів особистих немайнових прав, необхідно визначити здатність (нездатність) прав на дані блага забезпечувати цивільний оборот. Тобто завдання може бути сформульоване як необхідність з'ясування дійсної природи (майнового чи немайнового характеру) правовідносин, що можуть виникати з приводу об'єктів особистих немайнових прав. У даному випадку за основу буде взято метод індукції.

4. Застосовуючи такі логічні операції, як визначення та поділ, необхідно підвести виведене поняття особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття учасників цивільних відносин, під найближче йому родове поняття та встановити виокремлюючі ознаки. Це створить можливість дати визначення поняття правовідносин, що виникають з приводу особистих немайнових благ та інформації, встановити співвідношення між такими поняттями, як «абсолютні права», «особисті немайнові права», «виключні права».

5. Після визначення головних характеристик поняття вищезазначених правовідносин та встановлення співвідношення між такими поняттями, як «абсолютні права», «особисті немайнові права», «виключні права» виникає можливість установаження їх місця в системі цивільних правовідносин, тобто правильної їх кваліфікації.

Вищенаведене вказує не тільки на потребу подальших наукових досліджень правовідносин, що виникають з приводу нематеріальних благ, а й способів здійснення суб'єктивних прав та виконання обов'язків, способів захисту, пошуку правового механізму регулювання особистих немайнових відносин.

Список літератури

1. Аникин А. С. Содержание и осуществление исключительных прав : дис. ... канд. юрид. наук / А. С. Аникин. — М., 2008. — 240 с.
2. Белов В. А. Объект субъективного гражданского права, объект гражданского правоотношения и объект гражданского оборота: содержание и соотношение понятий / В. А. Белов // Объекты гражданского оборота : сб. ст. (Анализ современного права) ; отв. ред. М. А. Рожкова. — М. : Статут, 2007. — 542 с.
3. Бобрик В. І. Особисте життя як об'єкт цивільно-правової охорони : моногр. / В. І. Бобрик ; Наук.-дослід. ін-т приват. права і підприємництва АПРН України. — К. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. — 208 с.
4. Бобрик В. І. Цивільно-правова охорона особистого життя фізичних осіб : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / В. І. Бобрик ; Нац. ун-т ВС. — Х., 2004. — 20 с.
5. Гориславський К. О. Право людини та громадянина на самозахист життя і здоров'я від протиправних посягань : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / К. О. Гориславський. — Донецьк, 2003. — 201 с.
6. Горобець Н. О. Право на недоторканність житла: цивільно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. О. Горобець. — Х., 2009. — 22 с.
7. Гражданское право : учеб. : в 3 т. / Е. Н. Абрамова, Н. Н. Аверченко, Ю. В. Байгушева [и др.] ; под ред. А. П. Сергеева. — М. : РГ-Пресс, 2010. — Т. 3. — 800 с.
8. Давидова Н. О. Особисті немайнові права : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Н. О. Давидова. — К. : Вид. дім «Ін Юре», 2008. — 160 с.
9. Дозорцев В. А. Интеллектуальные права: Понятие. Система. Задачи кодификации : сб. ст. / В. А. Дозорцев ; Исслед. центр частного права. — М. : Статут, 2005. — 416 с.

10. Жидкова О. С. Цивільно-правовий механізм захисту права на недоторканність ділової репутації / О. С. Жидкова : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / ХНУВС. — Х., 2008. — 16 с.
11. Загальна теорія держави і права : [підручник для студентів юридичних вищих навчальних закладів] / М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПРН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПРН України О. В. Петришина. — Х. : Право, 2009. — 584 с.
12. Колосов В. Право на изображение в российском праве с учетом зарубежного опыта / В. Колосов, М. Шварц // Интеллектуальная собственность: Авторское право и смежные права. — № 4. — 2008. — С. 38-45.
13. Колосов В. Право на изображение в Российском праве с учетом зарубежного опыта [Электронный ресурс] / В. Колосов, М. Шварц // Интеллектуальная собственность : Авторское право и смежные права. — 2008. — № 5. — Режим доступа : http://www.kolosov.info/misc/pravo_na_izobrajenie4site.pdf.
14. Красицька Л. В. Право громадян України на життя, здоров'я, свободу і особисту недоторканність : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Л. В. Красицька ; Ун-т внутр. справ. — Х., 1999. — 19 с.
15. Красицька Л. В. Цивільно-правове регулювання особистих немайнових прав громадян : моногр. / Л. В. Красицька. — Донецьк, 2002. — 164 с.
16. Лісничка Т. В. Захист особистих немайнових прав, що забезпечують природне існування фізичної особи (право на життя, здоров'я, свободу та особисту недоторканність) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Т. В. Лісничка ; ХНУВС. — Х., 2007. — 20 с.
17. Лиза-Мария Пресли продала отца [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.interesno.name/node/286>.
18. Молчанов Р. Ю. Здійснення та цивільно-правовий захист особистого немайнового права на ім'я / Р. Ю. Молчанов : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / ХНУВС. — Х., 2009. — 18 с.
19. Мохаммед Али продал свое имя за \$ 50 млн [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.uatm.com.ua/english/arhiv.php?str=145&page=1440&rowz=10>.
20. Невзоров И. Современная система субъективных гражданских прав [Электронный ресурс] / И. Невзоров. — Режим доступа : <http://nevzorov.fromgu.com/p20031.htm>.
21. Павловська Н. В. Теорія та практика захисту моральних благ цивільним законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук / Н. В. Павловська. — К., 2002. — 198 с.
22. Петров С. В. Інформація як об'єкт цивільно-правових відносин : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / С. В. Петров. — Х., 2003. — 18 с.
23. Посикалюк О. О. Особисті немайнові права фізичних осіб в романській, германській, англо-американській системах приватного права : моногр. / О. О. Посикалюк. — К. : НДІ прив. права і підпр. НАПрН України, 2011. — 205 с.
24. Постановление ЕСПЧ от 26.06.1986 / Стандарты Совета Европы в области прав человека применительно к положениям Конституции Российской Федерации. Избранные права / науч. ред. Н. В. Варламова, Т. А. Васильева. — М. : Ин-т права и публич. политики, 2002. — 320 с.
25. Синегубов О. В. Особливості цивільно-правового захисту прав на гідність, честь та ділову репутацію працівників міліції / О. В. Синегубов : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / ХНУВС. — Х., 2008. — 20 с.
26. Синенко В. С. Личные неимущественные отношения как элемент предмета гражданско-правового регулирования / В. С. Синенко // Личные неимущественные права: проблемы теории и практики применения : сб. ст. и иных материалов / под ред. Р. А. Стефанчука. — К. : Юринком Интер, 2010. — 1040 с.
27. Сліпченко С. О. Економічний зміст особистих немайнових прав, що забезпечують соціальне буття фізичної особи / С. О. Сліпченко // Підприємництво, господарство і право. — 2005. — № 7. — С. 14-17.
28. Слипченко С. А. К вопросу о невозможности денежной оценки нематериальных благ и приобретения ими экономической формы товара / С. А. Слипченко // Гражданское законодательство Российской Федерации как правовая среда гражданского общества : мат. Междунар. науч.-прак. конф. : в 2 т. — Краснодар: Просвещение_Юг, 2005. — Т. 1. — С. 180-184.

29. Спасибо-Фатеєва І. В. Парные права или еще одна попытка разобраться с личными неимущественными правами и раскрыть значимость категории «парные права» и их виды / И. В. Спасибо-Фатеєва // Личные неимущественные права: проблемы теории и практики применения : сб. статей и иных материалов / под ред. Р. А. Стефанчука. — К. : Юринком Интер, 2010. — С. 139–165.
30. Соловйов А. В. Право людини на життя: цивільно-правові аспекти : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / А. В. Соловйов. — Львів, 2005. — 17 с.
31. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб у цивільному праві (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту) : монографія / Р. О. Стефанчук ; відп. ред. Я. М. Шевченко. — К. : КНТ, 2008. — 626 с.
32. Устименко Н. В. Таємниці особистого життя людини та їх цивільно-правова охорона : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Н. В. Устименко. — Х., 2001. — 18 с.
33. Федюк Л. В. Система особистих немайнових прав : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / Л. В. Федюк. — Івано-Франківськ, 2006. — 188 с.
34. Шершеневич Г. Ф. Учебник русского гражданского права (по изданию 1907 г.) / Г. Ф. Шершеневич. — М. : СПАРК, 1995. — 556 с.
35. Шрамм Х.-Й. Общее личное право и возмещение нематериального вреда в немецком праве / Х.-Й. Шрамм // Личные неимущественные права: проблемы теории и практики применения : сб. ст. и иных материалов / под ред. Р. А. Стефанчука. — К. : Юринком Интер, 2010. — С. 107–108.
36. Ewa Kurowska-Tober. Commercial use of the right to a likeness. Part I [Electronic resources] / Ewa Kurowska-Tober // Warsaw Voice: URL. — Mode of access : <http://www.warsawvoice.pl/view/7088> (24.05.2006).
37. Marlene Dietrich, Bundesgerichtshof, NIZR 49/97 от 1.12.1999 [Elektronische Resource]. — Zugangsregime : http://www.uni-kiel.de/ipvr/l_schack/schriftenverzeichnis.shtml
38. Hans Joachim Fuchsberger, NVIZR 285/91 от 14.04.1992.

С. А. Слипченко

Харьковский национальный университет внутренних дел,
кафедра охраны интеллектуальной собственности, гражданского права
и процесса
пр-т 50-летия СССР, 27, Харьков, 61000, Украина

ПОСТАНОВКА НАУЧНОЙ ПРОБЛЕМЫ КВАЛИФИКАЦИИ ЛИЧНЫХ НЕИМУЩЕСТВЕННЫХ ПРАВООТНОШЕНИЙ

Резюме

В статье анализируются вопросы методологии исследования квалификации личных неимущественных правоотношений.

Ключевые слова: личные неимущественные права, объекты гражданских прав, нематериальные блага, методология исследования, метод альтернатив.

S. O. Slipchenko

Kharkiv National University of Internal Affairs,
The Department of the Protection of Intellectual Property, Civil Law
and Procedure
50-years of the USSR ave., 27, Kharkiv, 61000, Ukraine

**THE STATEMENT OF THE SCIENTIFIC PROBLEM OF THE
QUALIFICATION OF PERSONAL NON-PROPERTY LEGAL
RELATIONSHIP**

Summary

This article analyzes the issue of research methodology skills of moral relations.

Key words: moral rights, objects of civil rights, intangible benefits, research methodology, method alternatives.